„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“

	За Угарску Србију, Црну Гору и др. стране земље	
на годину	К 34·—	46·— дин.
на по године	К 17·—	23·— „
на чет. „	К 8·50	11.50 „

Поједини бројеви стају 12 потура

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 91. У Новом Саду, у уторак 8. (21.) маја 1912. Година XXVIII

Дарданели и руска отштета.

При данашњем италијанско-турском рату, далеко од Триполиса, све се врзе око *Дарданела*. Италијанска флота са својом војском заузима једно за другим острва у Егејскоме Мору па је готово опасала Цариград својом војском на тим острвима, која нису далеко од Дарданела. На последњем острву, које су Италијанци заузели, на историјском *Роду*, Италијаци већ подижу разне грађевине, ту већ устројавају електричну железницу и све, што је потребно за њихову удобност, као да ће се ту стално настанити. Изгледа, као да се Италијанцима не жури са продирањем кроз Дарданеле, не жури им се да што пре дођу у Цариград. *Чекају на згодан час*, да о мање штете прођу кроз Дарданеле.

Русија, са своје стране, као да нема никаква додира а још мање каква савеза са Италијом, узима на себе улогу, да води коло при измири међу Италијом и Турском. Велесиле радо уступају Русији првенство за читаву акцију ради мира.

Међутим свако увиђа, да акција за мир нема и не може имати никаква успеха. Турска не ће уступити Италији Триполис, а опет Италија не може одступити од анексије Триполиса, кад је већ свечано изрекла анексију. Италија је мислила, да ће ствар са Триполисом ићи тако лако, као оно са Босном и Херцеговином. Порта да ће од Италије примити паре за Триполис, па онда ће лепо и мирно оставити Триполис. Мислило се, да ће бити у Триполису каква чаркања од стране муслимана, као оно у Босни са *Хаџи Лојом* или са мађарским *хусарима* код Маглаја, али као што то није ништа сметало *окупацији* Босне и Херцеговине, тако не би сметало ни анексији Триполиса, чим би турска редовна војска оставила Триполис. Али се друкчије догодило. Порта није хтела примити паре за Триполис, нити га оставити са војском, већ је развила највећи оружани отпор, не би ли одржала свој посед са Триполисом.

Ту је онда Италија поред свога рата у Триполису дошла на *другу етапу* своје војне против Турске: распростирала је рат *у Егејскоме Мору* према Дарданелима и Цариграду. А *последња етапа* војне Италије против Турске по свој прилици ће бити *Балканско Полуострво*. Италија мора победити Турску и не може никако изаћи из рата побеђена од Турске.

То као да увиђају све европске велесиле, а то увиђа у првом реду Русија. С тога сва тобожња акција за мир од стране Русије само је вешт маневар, да постигне своје смерове. Баш кад се највише говорило о акцији Русије за мир, приметило се, да Русија чини највеће припреме за рат. Како на Кавказу, тако и у јужној Русији концентрише Русија своју војену снагу, а из Портиних кругова сасвим се поуздано зна, да руска флота у Црноме Мору чини разне вежбе, па се где који пут приближава и *Босфору*, оном мореузу у сред Цариграда, који је мореуз у мањем обиму на северу Цариграда оно, што су Дарданели на југу Цариграда.

Наравно да руска дипломатија избегава и најмањи повод, да се мисли, да Русија и помишља на какву ратну акцију против Турске. Кад је неки дан руски амбасадор у Цариграду, *Гирс*, био запитан од стране турскога министра спољашњих послова, шта значи концентрација руских трупа, па маневри руске флоте у Црном Мору, Гирс је просто одговорио да то *ништа не значи*, јер то су *просте дислокације руских трупа*, које бивају сваке године, а тако исто да су вежбе руске флоте у Црном Мору нешто обично, што бива сваке године, а по себи да се разуме, да Русија има најмирољубивије и најпријатељскије осећаје према Турској, што већ доказује њено настојање, да дође до мира међу Турском и Италијом.

Међутим за Русију поникло је једно врло важно питање, за које се не може казати, да у себи садржава какву ратну, па ни непријатељску намеру против Турске, али које питање дира Турску *у живац* и у погледу којега питања Порта осећа да некако *мирише на барут*.

Кад је Италија распрострла рат против Турске у Егејско Море, турска је влада на врат на нос поставила у мореузу Дарданела такозване *мине*, које су у мору оно, што су *лагуми* на суву. Чим која лађа дође у додир са којом мином, мина експлодира те лађа буде бачена у зрак. Наравно, чим су у Дарданелима постављене биле мине, морао је *престати пролаз трговачких лађа кроз Дарданеле*.

У Цариграду има стотинама и стотинама трговачких бродова, који *одлазе* из Цариграда кроз Дарданеле у Егејско Море а из Егејскога Мора *долазе* кроз Дарданеле у Цариград. Кад је недавно један део италијанске флоте бомбардовао улазак у Дарданеле, наравно да је морао кроз Дарданеле престати сваки саобраћај трговачких бродова из Цариграда и у Цариград. Тај престанак трговачког саобраћаја није трајао за дан два, него све од доба бомбардовања једног дела италијанске флоте на улазу у Дарданеле, а то већ траје *више недеља*. Наравно да се ниједна трговачка лађа *због морских мина* није усудила, да кроз Дарданеле одлази из Цариграда и долази у Цариград.

Познато је, да од свију европских велесила Русија има најживљи трговачки саобраћај из Цариграда и у Цариграду кроз Дарданеле. То је саобраћај из Црнога Мора у Егејско Море, па отуда у Средоземно Море те у сва источна мора: Перзијско, Индијско, Јапанско и т. д. У том погледу је у питању читава светска трговина Русије. За ово време, док руски трговачки бродови нису могли пролазити кроз Дарданеле, руски су трговци, особито *житари*, имали велике штете. Наравно да је Русија у првом реду морала настојати, да турска влада *што пре из Дарданела уклони мине*, како би трговачке лађе могле пролазити. Порта је почела оклевати, бојала се без мина италијанске флоте. Али кад су се захтеву Русије придружиле и друге велесиле, није Порта имала ни куда ни камо, него је морала почети уклањати мине, и једва једаред да се уклањањем мина могла отворити трговачка пловидба кроз Дарданеле. *Јуче је Порта обзнанила, да су мине уклоњене и да је слободан трговачки саобраћај кроз Дарданеле.*

Али то за Русију није доста. Руска трговина за време, док је био затворен пролаз кроз Дарданеле *претрпела је велику штету те сада Русија иште* **отштету** *од Порте*.

Настаје сада једно врло важно и интересантно *интернацијонално, међународно питање*.

Познато је, да питање Дарданела у погледу одношаја међу Русијом и Турском траје већ *једно столеће*. Русија је час имала погодност, да њене ратне лађе могу пролазити кроз Дарданеле, а час непогодност, да не могу пролазити. После кримског рата су западне велесиле париским уговором од године 1856. највише скучиле Русију у Црноме Мору. Није смела *држати флоту*, него само *мале* ратне лађе за обрану обала Црнога Мора. Али *руске трговачке лађе слободно су пролазиле кроз Дарданеле*. Године 1871. пак, још за време француско-немачкога рата, Русија се *сама ослободила* париског уговора од године 1856. те је изјавила, да њу на њену сопствену земљишту, према њену суверенском праву, не може нико ограничити у њеној поморској снази. У лондонском протоколу од 13. марта 1871. признале су велесиле то право Русији те је Русија опет *саградила своју црноморску флоту*.

Али како у париском уговору од године 1856., тако и у лондонском протоколу од године 1871, а не мање и у берлинском уговору од године 1878. признато је право слободне пловидбе трговачких бродова кроз Дарданеле.

Русија се сада позива на све те међународне уговоре, да Порта није била власна *препречити пролаз кроз Дарданеле, па с тога иште отштету*.

Порта зна врло добро, да у погледу отштете Русија не зна за шалу. Порта је дужна више милијона Русији још из доба руско-турскога рата из године 1878. и Турска је морала рате тога дуга Русији отплаћивати. Тек ако би Порта Русији какву љубав учинила, добила је по који пут одгоду за плаћање рата.

Сада Русија иште од Порте отштету, што је минама затворила Дарданеле, јер то по међународним уговорима није смела чинити. Порта одговара да је Турска у рату са Италијом па се *мора бранити против италијанске флоте*, те с тога је била за своју обрану принуђена да постави мине у Дарданелима. Русија опет одговара, да је то ствар Турске, како ће се бранити; има она великих суводемних утврђења дуж Дарданела, али пролаз затр говину мора бити слободан.

Сада ће се видети, какво ће становиште заузети у питању отштете *друге велесиле* а наиме *које* велесиле.

То је данас врло важно и тугаљиво питање у Цариграду међу велесилама.

Дарданели и захтев руске отштете, то је данас међу велесилама тако рећи „горуће“ питање, које чека да буде решено.

△

Исељеничко питање
у аустријском царевинском већу.

У 78. седници заступничке куће аустријског царевинског већа, 2. (15.) маја о. г., у наставку дебате о извештају привредног одбора у погледу намештања стручних известилаца за исељеничко питање узео је реч посланик Словенац *Јалик* па је изјавио, да се исељеници не могу заштитити оним незнатним средствима, која одбор препоручује. Мора се жалити, што није поднесен никакав исељенички закон, за који се Јужни Словени здраво интересују, јер они дају врло велик контингенат исељеника. А нико се не брине и за сигурност исељеника, као што доказује катастрофа „Титаника“.

За Јалићем је устао посланик Пољак гроф *Баворовски* па је рекао ово:

„Сразмерно највећи контингенат исељеника даје из године у годину Галиција, која често бива пренебрегавана и искоришћавана а добија понајвише тек једне мрвице. Надам се, да је усвајање овог предлога само нека врста отплате и да ће за тим доћи даљи купци. Истеривање исељеника из Немачке не даје се у склад довести са међународним правом и са савезничким одношајем према Немачкој. Те чињенице су кадре исељавање упутити у друге крајеве. Али и у тим крајевима не добијају исељеници потребну заштиту, која би одговарала значају велесиле. Мора се човек чудити, да се у том правцу не може ни за корак даље, ма да је доказано, да бројка исељеника из аустро-угарске монархије годишње достиже суму од 300.000 до 400.000 људи. За исељенике би ваљало подићи цркве, које би одговарале њиховој вероисповести, ваљало би саградити нацијоналне школе и створити примерене услове за рад.

После грофа Баворовског говорио је посланик Хрват Далматинац *Бјанкини*. Почео је хрватски па је онда наставио немачки. Рекао је, да предлог, о којем се расправља, према величини и последицама емиграције из Аустро-Угарске, а нарочито из Далмације, представља крв[illegible] иронију, прави крпеж, који је Köbá[illegible] недостојан владе и народну писмента. Исељеници из Да[illegible] које се вавоштркани су по целој [illegible] тражи. тим је врло опширно [illegible] лике хрватских исе[illegible] њеним Државама [illegible]

У два сахата [illegible]

Адреса за брзојаве
Јовичић
БЕЧ, ST. MARX

Полит-Десанчић.
[illegible]ик: Јанко Перић.

лио је одмор, које му је потпредседник *Јукел* одмах дао.

После пет минута наставио је *Бјанкини* да приказује положај хрватских исељеника у Америци. Најмање 150.000 Хрвата из разних хрватских крајева запослени су у Северној Америци у угљеним мајданима, топионицама, железничким тунелима и т. д. Према америчкој владиној статистици пропадне при тим потхватима годишње до 80.000 особа. По процентном одношају отпадне на хрватске раднике годишње својих 500 мртваца а од прилике исто их толико остане сакатих. Осим похвалних изнимака — као *Силвестри* и барон *Швегел* — држе се конзуларни органи у таквим приликама готово увек пасивно. Говорник при том наглашава да су аустро-угарски конзулати у Америци готово сви у рукама Мађара. Једна од првих потреба је, да конзуларни чиновници потпуно знају језик исељеника. Говорник би био управо за то, да се предлог натраг упути одбору уз оштру мотивацију, али он не ће то да предложи, него оставља одбору, нека промисли, не би ли било корисније, предлог повући па јединственим закључком приморати владу, да за три недеље поднесе законски предлог о уређењу целог исељеничког питања. За случај, да дође до гласања о одборском предлогу, он предлаже две промене. Прво наиме да се место „за најкраће време“ каже: „за три недеље“, а друго место „уређење исељеничког питања“ да се каже: уређење *целог* исељеничког питања.“

Политички преглед.

— **Гроф Стеван Тиса председник заступничке куће.** Полуслужбена будимпештанска штампа врло оштро пише о председнику сабора Навајију. У клубу пак народне странке рада најозбиљније се говори, да председник Наваји одвише пријања уз опозицију и да се у њега не може влада никако поуздати. „Еште Ујшаг“, који је у неку руку полуслужбени вечерњи лист, а исто тако и „П. Лојд“ доносе вест, да се влада спрема, да већ у најскорије доба опструкцију сломије. Министар-председник да има у том погледу готову основу, па ће опструкцију у најкраће време сломити и војне реформе биће доскора вотиране. У ту сврху имао би председник Наваји захвалити, а на његово место доћи ће гроф Стеван Тиса, који једини има снагу и енергију, да преузме борбу против опструкције.

— **Устанак у Арбанији** Према аутентичним вестима број арнаутских устаника износи сада већ 12.000 људи. 3.000 њих оперирају под заповедништвом бившег арнаутског заступника *Басри*-беја у околици дебарској, 4.000 њих боре се под заповедништвом Хусејин-беја око Приштине, а 5.000 боре се у окружју пећском и ђаковачком. Устаници лабског окружја намеравају се здружити са устаницима окружја приштинскога те заједно запосести горски кланац у Качанику, да тако пресеку пут оним четама, које пролазе преко Скопља. У окрузима Плава и Гусиња још увек долази до сукоба између турских чета и устаника. Саобраћај са окружјем дебарским, малесијским, призренским, пећским, ђаковачким и приштинским је прекинут. Веле, да се околина око Пећи налази сва у рукама устаника.

Вође устаника одржале су недавно једну скупштину, на којој је закључено, да се захтева ово: Именовање једног Албанца за генералног гувернера, службовање се у војсци има обавити или у Албанији или у Европској Турској, опозив албанских чета из Јемена, употреба доходака само у сврху Албаније, повратак конфискованог оружја, поновна изградња разорених школа.

Овај меморандум ће се напосе штампом доставити турским властима.

— **Русија.** Помоћник министра војног генерал *Поливанов* смењен је с тога положаја. На његово ће место, како се чује, доћи или генерал-лајтнант Н. А. *Данилов*, начелник канцеларије министра војног, или генерал *Жиљински*, начелник генералног штаба.

Српским соколима у Угарској.

Браћо!

Сад у недељу на први дан Духова ове године имаћемо ми Срби у Угарској *прву* српску соколску јавну вежбу. Ова прва јавна вежба *српских сокола у Угарској* важна је за све соколе а нарочито за наше соколе у Угарској а исто тако за сав српски народ у Угарској. Ово је почетак нашег буђења, почетак нашег соколског живота, почетак нашег препорођаја и пут лепшој, здравијој будућности. Важан је то моменат, као што видите, браћо, за све нас! Ми соколи, који смо сами од себе, без ичије помоћи, ојачали, оснажили, дали полета *читавој омладини овдашњој, која зна и схваћа колосалну идеју и значај соколског рада*, ми ћемо знати и даље шта нам ваља чинити. Али захтевамо и од остале наше браће у Угарској, да и они озбиљно схвате своју дужност. *Натраг се више не може и не сме!* Зато прионимо орно и вољно на рад! Вежбајмо се и јачајмо своје тело, снажимо свој дух тако, да не сме клонути никада у тешким данима беде и невоље, које нас чекају ваљда и у скорој будућности. Докажимо и делом. да и Србин нешто може и уме, када хоће, а доказаћемо, ако одушевљено наставимо свој соколски рад *и, што је још важније, ако истрајемо у нашем соколском раду.*

Браћо! Ово је врло важна чињеница, у соколском раду **истрајати.** Овога се држимо и увек напред, само напред!

Браћо! Ми смо овде у Угарској најмлађи српски соколи, па ваљда бројно и најмањи соколи словенског народа. Али ако и тако млади и мали, ми смо показали и показаћемо, шта се све може постићи за кратко време одушевљеним радом и **истрајношћу**, а у будуће показаћемо још и више: шта је српски соко српском народу. За ово кратко време ми смо учинили доста, да не кажем: *много.* Сваким даном нас је све више, крила наша све више расту и јачају и доћи ће време, када ћемо се винути небу под облаке *и у загрљају са двоглавим белим орлом закликтати: Српско соколство ујединило Српство!*

Браћо! Ово је огроман задатак, идеалан, као што је и сама идеја соколска величанствена и идеална. Али једино до нас стоји, од нас млађег покољења, од омладине очекује, тражи и с правом захтева то наш народ. Ми смо му то дужни дати. Зато спремајмо се, радимо, јачајмо и снажимо се, *удружујмо се идејом соколском,* скупљајмо се, да нас је што више под заставом соколском, те да бисмо се тиме одазвали великом позиву и одужили идеалном задатку, који нас чека.

Напред, браћо, и здраво!

Б. Р.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 7. маја 1912.

— **Савез Српкиња.** Као што је познато нашем свету, потврђена су још лане марта месеца, правила Савеза Српкиња (кад задруге), чије је седиште у Загребу. Ових дана добиле су чланице тога Савеза позив, да дођу на *I. редовну главну скупштину* тога Савеза у *Загреб* на конститујисање. Скупштина ће се одржати 24. маја (6. јуна) о. г. у 11 сати пре подне у Загребу у Привредникову Дому (Прерадовићева ул. бр. 18.) Дневни ред: 1. Отварање скупштине и конститујисање; 2. Извештај управног одбора о раду и полагање ручуна за 1911. годину; 3. Извештај надзорног одбора; 4. Предлог да се одобри биланс и да се даде управном и надзорном одбору разрешница; 5. Избор 4 члана у управни одбор: 6. Избор надзорног одбора.

Пре главне скупштине одржаће на истом месту у 9 сати пре подне тога дана конференција свију чланица и чланова.

— **Српско Народно Позориште у Суботици.** Пошто је с успехом у Доњој Тузли довршила своју босанско-херцеговачку турнеју, винула се наша народна позоришна дружина у Суботицу, где је у очи Ђурђева дне започела низ својих приказа Лехаровим „Дротаром“. За тим су дошли на ред: Миљковићев »Краљевић Марко и Арапин«, Станковићева „Коштана“, Ђоровићев „Зулумћар“, Шентанова »Отмица Сабињанака«, Лехаров »Луксембуршки гроф“, Прагин »Алилуја“, Маскањијева „Cavalleria rusticana“, Протићев „Јанковић Стојан“, Округићева „Сађурица и шубара“, »Ђидо“ Јанка Веселиновића и Драгомира Брзака, Нестројеве „Три бекрије“, Биничког »На уранку“, Нушићев »Обичан човек«, Шекспиров »Ричард III.«, »Наши сељани« Мите Поповића, Калманови »Јесењи маневри«, Шапчанинова „Задужбина“ и Крстоношићева »Крајишкиња«. Суботичка се публика лепо одзива нашем позоришту а у том предњаче наша честита браћа Буњевци. Дружина ће у Суботици остати свега шест недеља.

— **Нови двокрунаши.** У званичном листу изашла је наредба кр. угарског министра финансија Јована *Телескија*, којим уводи у живот XXI. законски чланак од године 1912. у погледу кованја нових двокрунаша. Та нова врста новца ступа у живот баш данас. Нови двокрунаши су у погледу тежине и величине сасвим истоветни са досадашњим форинтачама, само им је натпис друкчији. На једној се страни види краљево попрсје са уобичајеним хијероглифским натписом а на другој страни — тако, као и на петкрунашима — лебде анђели а држе свету угарску круну, под круном је од храстова лишћа и житног влаћа исплетен, према горе отворен венац, у којем је назнака вредности и година, кад је новац скован. Рубови с обе стране на лишћу узвишени су и глатки а у оквиру тих рубова се повлачи низ бисера. Обод новог новца је глатак а на њему је удубљеним словима записано: »Bizalmam az ősi erényben« (»Моје поуздање у праотачку врлину«). У смислу министарске наредбе није приватан човек дужан, у новом новцу примити више од педесет круна. Нови новац ће Аустро-Угарска Банка — догод траје залиха — издавати од данас у неограниченој количини.

— **За школе у будимској епархији.** Лепи пример родољубивог прилагања на сиромашне ове школе захватио је све слојеве нашега народа. Заиста лепо и похвално! Но има још места, где нису прибирани прилози, па се зато умољавају родољубиви Срби у истим местима, да купе ма најмање сумице и шиљу на адресу: Gör. kel. szerb Egyházmegyei Főhatóság Szentendre Pestmegye. Треба да се скупи још *36 хиљада круна* па да се лепо дело подизања толиких просветних расадника може извести. Зато и поново наглашујемо. да притеку у помоћ и они, који се досада нису одазвали.

Као нове овд. прилоге можемо забележити ове: „*Добротвор*“, српско друштво за обезбеђивање за случај смрти, које је и иначе свакој народној ствари радо у помоћи, уписало је се на заузимање родољубивога му управитеља госп. *Данила Слепчевића* за редовнога члана епарх. фонда будимскога и уплатило је 100 круна. Искрена хвала овоме друштву, које нека наш народ што већма потпомаже, јер је и иначе то потпуно заслужило.

Родољубиви новосадски Срби наши госп. *Јован Чупић*, поштански чиновник, и гђа му *Анђелка*, који су на Спасов дан били у сватовима г. *Светислава Јакановића*, младожење из Панчева, и невесте *Анкице Машићеве* из Ирига, где су и сватови били, скупили су међу сватовима и на место одређења послали као прилог сиромашним овим школама *57 круна.* Приложили су: Младенци 12 круна, Васа Поповић, кум, 5 К, Сава Богосављевић, стари сват, 5 К, Ђурица Матић, девер, 2 К, Коста и Јелена Матић, невестини родитељи, 5 К, Васа Јовановић, свекар, 5 К и од свата: др. Ђурица Живковић 5 К, Јован и Анђелка Чупић те Стеван Радић, управ.-учитељ по 2--2 К и по 1 К: Александар Јовановић, Мела Јовановић, Милева плем. Михајловић, Радивој Цветков, Милан Зурковић, Давидовић, Олга Малбашка, Добричић, Јован Димитријевић.

Младенцима нека даде Бог свако добро и најбољу срећу, а скупљачима и прилагачима искрена хвала!

— **Из српских сватова.** Лицем на Спасов Дан венчао се у Панчеву сомборски велепоседник г. др. Стеван *Максимовић*, најстарији син незаборављеног покојног нашег пријатеља дра Нике Максимовића са госпођицом Олгом *Закином*, кћерком панчевачког краљевског јавног бележника г. дра Стевана *Заке.*

— **Дилетантски приказ у Великом Бечкереку.** Великобечкеречка српска ратарска омладина приредила је синоћ дилетантски приказ, одигравши изворну позоришну игру из босанског живота с натписом »Дилбер Јана«, коју је написао Пера *Данкулов.* У приказу је уз омладину суделовао и српски народни учитељ Коста *Златанов*, који је приказао гуслара.

— **Гимнастичка утакмица међу српским и мађарским ђацима.** Ученици наше велике гимназије приређују сутра, у уторак 8. (21.) о. м. утакмицу ушатом лоптом са ученицима овдашње мађарске католичке државне гимназије. Утакмица ће се одржати на варошком игралишту украј електричне централе а почеће у пет сахата после подне. Улазна је цена од особе 40 филира а ђаци плаћају 20 филира. У случају непогодна времена одржаће се утакмица у четвртак, 10. (23.) о. м., у исто време. Препоручујемо пажњи нашег новосадског света ову занимљиву утакмицу.

— **ДОБРЕ КЊИГЕ**, из свих књижевних родова, **шаље одмах по поруџбини** уз плаћања при примању, књижарски завод **»Напредак« у Земуну, издавач »Српких Класичних писаца.«** I.

Новости са стране.

— **Сто метара дубоко у кратеру Везува.** Управник опсерваторије код Везува проф. *Малијадра*, прекјуче се са својим слугом на ужету спустио на сто метара дубљине у ждрело Везува. Онде је продрео до ивице каменитој наслази, која лебди над црним понором, који је испуњен парама. У пркос оштрих пара, које човеку стежу дах, могао је проф. Малијадра предузети занимљиве вулканолошке студије и термично је мерио. Повратак је био ванредно тежак и трајао је готово два и по сахата.

НОВИЈЕ.

Сарајево, 6. маја. Њ. В. цар и краљ наименовао је дворског саветника дра Теодора *Зурунића* за одељног предстојника код босанско-херцеговачке земаљске владе.

Петроград, 6. маја. За време боравка министра иностраних дела Сазонова у Ливадији, у присуству цара *Николе* и министра-председника *Коковцова* решено је, да Русија више не посредује између Италије и Турске, јер време за то није подобно.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Стање у Угарској,

— Криштофијев говор. —

Бекешка Чаба, 7. маја. Бивши министар унутрашњих дела у Фејерваријеву кабинету др. Јосиф *Криштофи* полагао је овде јуче рачун о свом посланичком раду те је рекао,

да се војно питање у првом реду мора решити провизоријом, а за тим се мора сабор распустити и расписати нови избори. Онда ће пасти страначке ограде те ће пријатељи и противници општега бирачког права отпочети борбу са отвореним визиром.

— Распад Јуштове странке. —

Будимпешта, 7. маја. Пет чланова Јуштове странке су јуче писмено известили председника странке, да више не ће да учествују у опструкцији; ти посланици су: Мади-Ковач, Вертан, Хок, Тидеш и Валенчик. Даље су више умерених Јуштоваца изјавили, да ће се и даље уздржавати од техничке опструкције. При свему том председник сабора *Навији* ће *данас одступити.*

Руска флота у турским водама.

Цариград, 7. маја. Руска црноморска флота опет крстари по турским водама.

Незгода турског министра војног.

Цариград, 7. маја. Министар војни генерал *Махмуд Шефкет* паша пао је при смотри с коња и озледио ногу.

Устанак у Арбанији.

Цариград, 7. маја. Више пукова отишло је одавде у Битољ.

Велика железничка несрећа.

Париз, 7. маја. Код моста Меркаде сударила су се два железничка воза. 11 путника је *убијено*, а 39 рањено.

Још о Мити Ђорђевићу и његовим лажима.

(Реч на његов одговор у 94. броју „Заставе" од о. г.)

На *дванаеси главних лажи*, које смо ми изнели у 81. и 83. броју »Браника« од о. г. из писања Мите Ђорђевића, жалоснога васпитача, о догађајима у друштву »Натошевићу« написао је исти неки бедан одговор. Па да ли одговара, као што би свако на свету одговорио, коме је стало до човечјега поноса, — т. ј. да ли *доказује*, да то нису лажи, него да је истину говорио? Боже сачувај! Место ове *прве* и управо *свете* дужности, сикће он, овако у вигове ухваћен, хтео би да уједа, па да тиме забашури своје лажи. Но, на жалост његову, вигови ти, које је он за друге плео, па их врло добро оплео, тако су јаки, да не може ни да се макне из њих, а камо ли да би још могао и ујести кога. Из јаме, коју је другима копао па се сам у њу сурвао, поред свега ђипања му, ама ни косе да изнесе на светлост.

Да је све ово тако, као што ми пишемо, ево ћемо изнети и *докаве* за то.

На побијене неке лажи Мите Ђорђевића, наиме: *да ни једна једина конференција није држана у епископском двору; да седнице Еп. Школ. Одбора не сазива епарх. школ. референт; да је измишљотина и оно о тобожњој власти оне »двојице«* (— да је тврдња о тој власти истинита, зар би се Митица смео тако јавно служити лажима!?); *да Лотић* **ни једне једине речи није писао из оних цитата**, *које Митица наводи на целој 9. страни своје глупаве књиге а за које читаше каже он* **изречно** *да их је Лотић писао; да се на неком ћошку апсолутно ништа није разговарало о ономе, што Митица вели „та што се све ту није разговорало!"; да је лукаво подметнуо још небројене речи и чине Лотићу, о којима Лотић већином ни појма нема:* — на све то Мита Ђорђевић, педагог, љубитељ истине и васпитач, ама да је бар главу осврнуо и ма најмањи доказ изнео. Па је ли то лепо, господине управитељу више девојачке школе, тако као заливен ћутати, кад треба изнети доказа за тврдње и кад треба доказати, да те тврдње нису лажи? И слаже ли се овакав поступак са човечјим достојанством?

Ето већ само са овим фактима доказали смо поново, да се Мита Ђорђевић служио лажима.

Но има неких тврдња, за које је Ђорђевић имао више смелости да се осврне на њих, па се и осврнуо, но с колико истинољубља, ево нека и то ова факта посведоче:

Митица је у својој књизи лагао још, да је Лотић писао један дан у *Бранику*, други дан у *Српству*. Ухваћен у лажи, вели у одговору, — место да *докаже* своју тврдњу, — да Лотић каже, да он »*није све* писао.« Да бестиднога бегања са белеге!

Треба да докаже Митица, да је Лотић писао, као што он у глупој књизи својој тврди, а што је побијено, — да треба радикале учитеље бацити у зелен бунар, а место доказа, овај жалосни васпитач вели: »Лотић се тога одриче«. *Ето шо је* доказ! Може ли бити чега горега у Бакањској Шуми?!

Писао је исти, да је *сва* кореспонденција потицала из руку Лотићевих, а кад је ухваћен за јаку и да да доказа а он у одговору вели: *скоро сва* кореспонденција. Па још и ово је лаж!

Треба да каже име онога адвоката, који је бајаги рекао, да *треба чесницама њих растерати*, (а то је одлучно неистина!) а шта вели он? — извлачи се испод ове лажи са речима »слава твојој невиности!« — Е, и тако се масно скоро није лагало!

Треба брчни васпитач да докаже, да је Лотић огласио бојкот и да је рекао: треба њих на дереш! а место доказа Митица распрео читаву -приповетку о тобожњем неком болу због бојкота и ко је »наш и ваш«, а зна добро, да је и један његов кандидат изабран у управни одбор, те је очигледна лаж тај од њега измишљени бојкот. Да је то лаж, казаће му свагда у очи и г. Радован Малушевић, јер и он зна за таке понуде у управни одбор, које би по лажној тврдњи Митичиној о тобожњем »нашем« и »вашем« биле сасвим искључене.

Бојкот и „наше ваше" хтео је да унесе у „Натошевић" баш главом лукави Митица, главни инспиратор те политике, но већина у „Натошевићу" изли га из рупе и показа га у свој маленој величини његовој онако јадна. Када пак још он прибеже лажима и подметањима, приказасмо га и приказујемо га ево са више страна нарочито још помоћу његова писања и у потпуној му моралној физијогномији.

Из онога, што смо досад навели, ето нека види поштена српска јавност, како је М. Ђорђевић показао јавно свему свету на видику право *банкрошство*, кад је требало да изнесе доказе за своје лажи. Па је ли то лепо, је ли право, је ли достојно једнога васпитача и управитеља више девојачке школе, да тако јавно износи лажи на друге, а кад треба доказе дати, или часно признати своју погрешку, онда тако срамно бегати са белеге?!

Па како је јадан и жалостан Митица, кад спомиње *нову лаж*, како Лотићу *„не ваљају неколико учитељика«*. Где је то и када речено? Никада и нигде! Ту је лаж измислио Митица зато, да се теши, да није он сам остао са оном лажљивом књигом. Ама ипак је сам, јер те лажи, као што смо одмах рекли, не ће нико више потписати. Па кад је отпочело „излевање" а оно морао се излити сам solo великомали Митица. И ето, то га сад боли, па мора да тражи нове лажи. Но заиста, ни 12 Јордана не опраше ту љагу, да је Митица лагао у име више њих, а у истини могао је потписати на књизи само: *„Онај* кога знате" и лагати само у своје име.

На крају свога писанија попео се Митица, као оно мали Јова у дедину пруслуку, на столицу и одекламовао је неки опроштај Лотићу. Но кад загледате кроз те речи у малену душицу великога Митице, ви ћете одмах видети, да из тих речи вири сасвим нешто друго, вири парафраза онога, што Митица у себи осећа и сам себи казује и сам својој умној голотињи говори, наиме:

— Митице, Митице! Лукав си, лукав, ама и наиван, па су те ипак упознали. Зашто ли заборави, јадан, оне лепе пословице: »У лажи је плитко дно", »У лажи су кратке ноге«? Мораш још много расти, па да те патка не може прогутати, као досад (то баш Митица пише). Но досад си нашао *излазак* али сад га богме нема! Камо твоје среће, Митице, да си знао и држао се оне латинске: „Si tacuisses..."

Но најкомичнији је Митица тамо, где на крају своје малојовинске декламације, место да је бар тада на крају или признао своје грехе или дао доказе за лажи, још он, ухваћен у толиким лажима, отвара биро за издавање сведоџаба о поштењу. Ово је заиста јединствен и интересантан биро! А у истини то се Митица осврће и жели, да и њему ко каже, да је — поштен.

Ми пак, служећи се речима самога Митице, велимо: докле год Мита Ђорђевић не призна својих лажи или их не докаже, на њему остаје увек оно: *„Неваљалство, твоје је име Митица"!*

Они исти.

Соколски гласник.

Позив за I. слет Савеза Словенског Соколства у Прагу Срп. Соколској Жупи Крајишкој.

Браћо Соколи!
Браћо Словени!

Уз напорну тежњу и чврсту вољу успели смо, да коначно удружимо многобројне групе словенског соколства у једну целину, снажну својим размером, јаком нашом оданошћу, красну узвишеном задаћом, коју смо јој на срце ставили.

Томе нас је водила неодољива тежња за подизање словенског народа, чији живот хоћемо да подигнемо здравим и јаким одгојем, неговањем и оплемењивањем његових прирођених телесних способности и да тиме ударимо темељ за морални развој и душевни напредак словенства.

Томе циљу идемо путем, који одговара темпераменту и физичкој улози наших народа, соколском вежбом, прожетом свешћу наше племенске узајамности и заједничких наших интереса.

То намеравамо да докажемо заједничким иступом на

I. Слету Савеза Словенског Соколства, који сазивамо на дане од 15. јуна до 19. јуна у *Словенском Златном Прагу.*

Понајпре ту треба да у организованој целини иступи младеж словенска, да докаже своју доспелост и способност, а у јуначком натецању да окуша своју снагу, марљивом вежбом ојачану.

Зовемо Вас зато и мушко и женско на ту свечану манифестацију снаге словенске, где да дамо доказ вредности и задатка нашег удружења на том важном културном пољу. Нека се наслеђене особине отаца и дедова наших, патријотским традицијама освештане, освежене пробуђеном тежњом за новим и достојним животом словенства, споје у величанствену слику соколског дела и настојања, које иде за оплемењивањем и савршенством људским.

Наш слет спојили смо са

IV. *Слетом чешке опћине соколске* (České Obce Sokolské), који се приређује на успомену педесетгодишњице оснивања првог соколског друштва у Прагу а и целог соколства.

Краљевски Праг, тај стародревни град чешки, град, славан по својој историји, богат ретким споменицима, красан својим положајем и уређењем, то од увек живо огњиште словенског духа, приправља се свом срдачношћу и радошћу, да дочека у својим зидинама миле госте и обаспе их најсрдачнијим изливима своје истинске, дубоке и свесне љубави.

Напред дакле, браћо, на рад и славно дело, нек опет једном загрми наш заједнички збор, на удивљење света, нек се укаже слика удружених груди и мишица словенских у огледању снаге и јачине, лепоте и племенитости, посвећене добру и срећи милог нашег народа.

Здраво! Czolem! Na Zdar!

Председништво Савеза Словенског Соколства:

Др. Јос. Шајнер, председник.

Др. Лазар Цар, потпредседник.

Др. Јандр. Вањичек, вођа.

Др. Ант. Новотни, деловођа.

Преходница Жупе Крајишке.

Авијатика.

— **Ведрин оздравио.** Знаменити француски авијатичар *Ведрин*, који се је недавно срушио са својим аеропланом и угрувао се, оздравио је толико, да је изишао из болнице и до потпуног оздрављења отишао у санаторијум. Изјавио је, да ће и од сада исто онако ревносно неговати авијатику, као и пре. Чим буде могао, опет ће сести на машину за летење те ће учествовати у анжујској утакмици у кружном летењу. Служиће се малим монопланом, на ком ће на сахат моћи превалити 150 километара. Осим тога планира и велико даљно летење у два одсека: преко Мадрида чак у мароканску престоницу Фес (у Африци), дакле има да лети преко доброг дела Средоземног Мора.

ТРГОВИНА И ПРОМЕТ.

Новосадска пијаца.

7. маја 1912.

Пшеница нова	К	22·20·40—
Пшеница средња	„	21·60——·—
Зоб	„	19·60——·—
Јечам	„	19·80—.—
Кукуруз	„	17 60.18
Дањик	„	30—
Горушица	„	14 —.—.—
Пасуљ бели	„	28·——.——
Пасуљ жути	„	28·——.——
Пасуљ кулаш	„	27·——.——

Све од 50 кила.

Марва, свињи и живина.

Волови по килу	К	80—86
Свињи тешки по килу	1 К	——20
средњи „ „	1 „	——16
„ лаки „	1 „	——04
„ мршави пар 160—190	„	
Теоци по килу	1 „	20—
Јагњци по килу	1 „	10—
Кљукане гуске по килу	1 „	40—
Јаја 5 комада	„	40——

Свињски и марвени вашар у Бечу.

(*Недељни извештај комисијонарске радње Јовичића, Акимовића и друга за марву и свиње, Беч, St. Marx, централни вашар*).

Беч, 19. маја 1912.

За данашњи вашар било је пријављено 18348 комада. Дотерано је било 11974 комада пољске и 5380 комада мађарске пасмине, свега 17354 комада.

Вашар био: лабав.

Цене су биле:

Прима св.	од	136	до	138	ф.	„	189	(по 100 кила живе ваге без потрошарине)
Средњи	„ „	130	„	135	„	„	—	
Лаки	„ „	120	„	127	„	„	—	
Сремски	„ „	124	„	134	„	„	—	
Стари	„ „	126	„	132	„	„	—	
Пољски	„ „	96	„	136	„	„	—	

Марвени вашар.

од 13. маја 1912.

Дотерано 4372 ком. угојених волова и са паше 643 „ бикова и крава.

свега 5015 ком.

Вашар био: лабав.

Цене:

Прима швајцарски	од К	110	до	114		из њих 116/121
Средњи	„ „	96	„	108	„	—
Прима мађарски	„ „	94	„	98	„	100
Средњи	„ „	84	„	92	„	—
Лошији	„ „	74	„	82	„	—
Бикови	„ „	78	„	96	„	102
Краве	„ „	56	„	72	„	—

по 100 кила живе ваге без потрошарине.

Најучтивије умољавамо нашу господу пошиљаче, да нас о товарењу увек брзојавно известе.

Дозволе из затворених места за бечки слободни вашар набавља наш заступник госп. Јоца Митровановић, Budapest. Köbánya, и довољно је истом господину писмено или брзојавно јавити, за које се вашаре и за колико се комада дозвола тражи.

Адреса за пошиљке и писма	Адреса за брзојаве
Јовичић, Акимовић и друг.	Јовичић
БЕЧ. ST. MARX.	БЕЧ, ST. MARX

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

ОГЛАСИ.

Стечај.

Вуковарско српско певачко друштво „Јавор“ расписује овим стечај за *коровођу* са годишњом платом од **К 1600 (круна хиљаду шест стотина**

Дужности коровође јесу: обучавање чланова ноталном црквеном и светском певању и у свим приликама где друштво буде суделовало, кором управљати; нарочито му у дужност спада друштвену архиву у потпуном реду држати.

Првенство имају свршене конзерваториста.

Изабрани коровођа у Вуковару имаће давањем приватних сатова и лепу зараду.

Рок стечају јесте **до 2. (15.) јуна** 1912.

Из одборске седнице српског певачког друштва „Јавора“

у Вуковару држане дана 1. (14.) маја 1912.

Председник:
Др. Светислав Новак.

Тајник:
Никола Јовановић. 267 1-3

Продајем нову кућу,

из слободне руке, која се налази у Пејићевој улици број 6. Иста се састоји из 5 соба нуз које иде кухиња и комора за дрва. Даље дућан са трафиком и лиценцом за затворено пиће. У дворишту има и бунар са добром пијаћом водом и лепом баштом.

Обратити се на куће власника у истој кући. 265 1-3

Аца Сланкаменац, Нови Сад.

ПРОМЕСЕ

Аустријске државне срећке

од год. 1864.

Главни згодитак	. . К	300.000·—
1 згодитак по	. . . К	40.000·—
1 згодитак по	. . . К	20.000·—
2 згодитка по	. . . К	10.000·—
2 згодитка по	. . . К	4.000·—
3 згодитка по	. . . К	2.000·—
40 згодитака по	. . К	800·—

Жребање 1. јуна 1912.

Цена К 18·—

издаје

МЕЊАЧНИЦА

ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА

деон. друштво

у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо поруџбине само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

Тражим компаниона.

На мојем земљишту у површини од 20 катастралних јутара и 940 □ хвати налазеће се у Доњем Срему, а на особито згодном месту и уз главну зидану цесту, ради подизања односно градње **RINGOFEN-а** тражим компаниона, евентуално купца.

За власника молим обратити се на администрацију овог листа.

262 2-3

Продаја куће

Продајем из слободне руке своју кућу, која се налази у средини **Новога Сада**, на најлепшем месту у хлебарској улици бр. 11.

Силвестер Нахтман

243 6—10

„БРАНИК“

прима огласе по врло умереној цени.

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО

„РУСАНДА“

У МЕЛЕНЦИМА

(Торонталској županiji) — **у јужној Угарској** Отворено је од 1. (14.) маја до 1. (14.) септембра сваке године. Специјално лечи: **Севотине хроничну реуму, Скрофулу** у свима њеним облицима и појавама. **Кожне болести,** које нису у стању биле никакове лековите масти излечити, — нарочито Psorias и Prurigo. Код женских **неуредан крвоток,** и живчане болести. Сигуран успех у лечењу **Костобоље** Caries. Necrosis-а, у коме премашује најчувенија интернационална купатила. **Са успехом** лечи **застарели Луес.** — Станови се састоје из четири модерно удешена **хотела са 74 собе, Курсалон, кафана, изврсна кухиња, добра музика, цветни парк,** са удобним клупама, — **гласовир, куглана, билиард** стоји на расположењу купалишним гостима. — Ближа извешћа и проспекте на захтев и бесплатно шаље **управа купатила „Русанде“** 205 29—

Осигурања против леда, пожара, похаре и на живот

прима по најповољнијим условима

„АСИКУРАЦИОНИ ЦЕНЕРАЛИ“.

ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО:

Централни Кредитни Завод у Новом Саду.

ОБЈАВА.

Јављамо поштованој публици, да смо месеца маја у промет пустили

ОВА СПЕЦИЈАЛНА ПИВА:

Сладно пиво, које храни. Тешко, мрке, готово црне боје, баварског типа пиво. Препоручујемо га дојкињама, болесницима, који се опорављају, нервознима, који пате од несанице, и малокрвнима, а нарочито онима који су ради, да се угоје.

Гранатско пиво. Првог реда мрко, али нешто лакше каквоће, него сладно пиво, које храни. Врло лепо, ароматично пиво са руменим жаром.

Дупло мартовско пиво. Тавно жуте боје, најтеже пиво светле боје.

Екстра салонско пиво. Тешко, али врло светлог плзањског типа пиво, али не тако горко те с тога пријатније за пиће.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО ДАЉЕ И ДО САД ДОБРО ПОЗНАТА НАША

салонска и извозна пива,

којих изврсну каквоћу сјајно доказују и наши конкуренти тиме, што путем листова упозоравају: „публику, која пије пиво“, да **запушаче** пивских боца „погледа, да не би место будимпештанског пива добила јефтиније Герберово пиво“. Тиме признају, да се за јефтину цену у нас може доћи бар до фабриката такве каквоће, као за вишу цену код врло поштованих наших конкурената, код којих и за **запушач** ваља платити. Па нека дакле, врло поштована публика, која пије пиво, погледа запушач, па ко хоће да купи скупи запушач, тај нека купује код наших поштованих конкурената, а ко жели јефтино, али изврсне каквоће пиво, тај нека **купује од нас.**

Фердинанд Гербер и Син

творница пива у Старом Бечеју.

260 3—6

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.